

Αρχείο

Σωκράτης Κοσμίδης
Γενικός Γραμματέας Υπουργικού Συμβουλίου

Ομιλία

στην εκδήλωση του Ομίλου Προβληματισμού για τον
Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας (ΟΠΕΚ)

ΘΕΜΑ :

«Το μέλλον της Προοδευτικής Διακυβέρνησης»

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ : 16 Δεκεμβρίου 2003
Ξενοδοχείο ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΠΑΛΛΑΣ

Κυρίες και κύριοι,

Ο Γάλλος ποιητής Verlaine γράφει με απόγνωση «όλα έχουν πιωθεί, όλα έχουν φαγωθεί, τίποτε δεν υπάρχει να ειπωθεί».

Ο ΟΠΕΚ προφανώς δεν συμμερίζεται την άποψη αυτή και ορθώς. Το ταμείο των ιδεών είναι ανεξάντλητο και πολλά μέλλει να ειπωθούν ακόμη.

Κυρίες και κύριοι,

Πριν ακριβώς εκατό χρόνια, ένα δίπτερο αεροπλανάκι, απογειώθηκε σαν πεταλούδα από μία ξύλινη ρίγα δέκα οκτώ μέτρων και πέταξε σε απόσταση τριάντα έξι μέτρων σε δώδεκα δευτερόλεπτα.

Πιλοτάριζε ο Όρβιλ Ράϊτ. Λίγη ώρα αργότερα ο αδελφός του Γουίλμπερ κάλυψε 255 μέτρα σε 59 δευτερόλεπτα.

Εκατό χρόνια μετά, υπερηχητικά αεροσκάφη διασχίζουν τους αιθέρες σε όλη την υδρόγειο και σε χρόνους απίστευτους συνδέουν τα πιο απόμακρα μέρη του κόσμου, με τη βοήθεια τροχονόμων της εναέριας κυκλοφορίας. Το διάστημα αποκαλύπτει τα μυστικά του, υποκλινόμενο στην ανθρώπινη επινοητικότητα.

Πριν εκατό περίπου χρόνια, ο Παστέρ ανακάλυψε τα μικρόβια που προκαλούσαν θανατηφόρες λοιμώξεις. Πριν πενήντα χρόνια ο Φλέμιγκ ανακάλυψε την πενικιλίνη, ως φονέα των μικροβίων.

Πρόσφατα, ολοκληρώθηκε η χαρτογράφηση του ανθρώπινου γονιδιώματος που σημαίνει ότι είναι πλέον γνωστό πού ακριβώς βρίσκονται οι κωδικοποιημένες πληροφορίες που καθορίζουν τη δομή και τη λειτουργία όλων των κυττάρων του ανθρώπινου σώματος. Οι δυνατότητες που ανοίγονται πλέον είναι απεριόριστες τόσο για την κατανόηση των φυσιολογικών λειτουργιών του ανθρώπινου οργανισμού όσο και για την αποκρυπτογράφηση της παθοφυσιολογίας των νόσων. Και φαίνεται ότι αυτή η κατάκτηση αποτελεί πλέον μία νέα αφετηρία για περαιτέρω αναζήτηση των μυστικών της ζωής στο επίπεδο πλέον της ρύθμισης της έκφρασης των γονιδίων και των προϊόντων τους που είναι οι πρωτεΐνες.

Γιατροί, βιοτεχνολόγοι, βιολόγοι, γενετιστές, φαρμακολόγοι και άλλοι επιστήμονες, έχουν βαλθεί να νικήσουν το θάνατο, όχι θανάτω, αλλά με τη ζωή. Ο πιο ευφάνταστος νους δεν μπορεί να

προβλέψει πού θα φθάσει ο μέσος όρος ζωής στο λυκόφως του τρέχοντος αιώνα.

Τα πάντα αλλάζουν με ρυθμούς που οι πολίτες αδυνατούν να παρακολουθήσουν. Η γνώση δεν προλαβαίνει να αποθηκευθεί και διαρκώς εμπλουτίζεται. Οι πληροφορίες ρέουν καταιγιστικά. **Το παρελθόν είναι μόλις χθες, το μέλλον είναι το πολύ αύριο.** Οι έννοιες του χρόνου και του χώρου απέκτησαν διαφορετικό περιεχόμενο.

Οι πολυμερείς συμβάσεις, συμμαχίες και συνεργασίες, η ελεύθερη διακίνηση διεθνικών κεφαλαίων, η ενιαιοποίηση όλο και περισσότερων αγορών, η όλο και ευχερέστερη μετακίνηση πολιτών, η σμίκρυνση των αποστάσεων, η διάχυση της γνώσης και της πληροφορίας, φύτευσαν, καλλιέργησαν και ανέδειξαν το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης.

Το φαινόμενο αυτό αντιμετωπίζεται από άλλους ως κατάρρα, που εξορκίζεται και αναθεματίζεται, και από άλλους ως ευλογία και πανάκεια.

Η παγκοσμιοποίηση συζητείται άλλοτε διεξοδικά και αναλυτικά, άλλοτε επιπόλαια και επιδερμικά, άλλοτε με χαρακτηριστικά οπαδών του άσπρου και του μαύρου.

Η παγκόσμια αγορά και οικονομία εξαπλώνεται εκτατικά και γεωγραφικά, καθώς και εντατικά, με εμβάθυνση της αλληλεξάρτησης των δραστηριοτήτων.

Σε ένα τέτοιο παγκόσμιο περιβάλλον και με τη βέβαιη προοπτική της ανάπτυξης της τεχνολογίας στα ακραία όρια της φαντασίας, το μοντέλο και το περιεχόμενο της διακυβέρνησης καθίσταται πυρήνας προβληματισμού για το μέλλον του ανθρώπου και της ανθρωπότητας, του πολίτη και του πολιτισμού, της δημοκρατίας ή του ελλείμματός της.

Ο προβληματισμός αυτός θέτει διάφορα ερωτήματα τα οποία θα απαριθμήσω ενδεικτικά, προσπαθώντας να δώσω απαντήσεις.

Τι σημαίνει διακυβέρνηση; Διακυβέρνηση είναι ο τρόπος με τον οποίο ασκείται η ανώτατη εξουσία σε συγκεκριμένο τομέα ή χώρο.

Ποιο είναι το περιεχόμενο της προοδευτικής διακυβέρνησης; Προοδευτική διακυβέρνηση από ποιους και για ποιους;

Σε τίτλους η απάντηση.

α΄ Πυρήνας είναι το δημοκρατικό πολίτευμα. Και αυτό όχι μόνο ως αντιπροσωπευτικό και κοινοβουλευτικό σύστημα, που μπορεί να εξελιχθεί ή εξαντληθεί σε μανδύα, αλλά ως νοοτροπία, τρόπος ατομικής ζωής και κοινωνικής συμβίωσης. Δημοκρατία με εμπάθυνση. Με άλλα λόγια, δημοκρατία με πολίτες ενημερωμένους και πληροφορημένους, προβληματισμένους και υποψιασμένους, ενεργούς και δραστήριους, διαβουλευόμενους και διαπραγματευόμενους, σκεπτόμενους και διαλεγόμενους, σε τελευταία ανάλυση με πολίτες συμμετέχοντες, και όχι απλά ιδιωτεύοντες ή διοικούμενους. Πολίτες απαιτητικούς και ώριμους, παράλληλα, όμως, και πρόθυμους να υπηρετήσουν το σύνολο και την κοινότητα των στόχων. Αλληλεγγύη για αλλά και από τον πολίτη. Υπευθυνότητα και ορθοφροσύνη των πολιτών για την καλύτερη λειτουργία των θεσμών.

β΄ Στην οικονομική και κοινωνική σφαίρα, αναγνωρίζεται ο ρόλος της οικονομίας της αγοράς, ως αποτελεσματικός μηχανισμός για την ανάπτυξη και ως χώρος που ενθαρρύνει την ευρηματικότητα, την επιμέλεια και τη σκληρή δουλειά. Η λειτουργία όμως της αγοράς αυτής πρέπει να ρυθμίζεται από κανόνες ευδιάκριτους και απρόσωπους και να ελέγχεται από όργανα, ώστε τα προϊόντα και τα αποτελέσματα της ανάπτυξης και της δημιουργικότητας να **ανά** και **δια** κατανέμονται με βάση την κοινωνική αλληλεγγύη. Οι πολιτείες δεν είναι μόνο για να διασφαλίζουν το περιβάλλον και τις συνθήκες ανάπτυξης της δημιουργικότητας, αλλά και για να φροντίζουν για την πρόσβαση όλων των πολιτών στα ωφέληματα, για τη διάχυση της παραγόμενης ευημερίας σε όλους. Πέραν αυτών, ηθικά προτάγματα επιβάλλουν τη θέσπιση κανόνων

και προτύπων, όπως στην κοινωνία της πληροφορίας ή στη βιοτεχνολογία. Η λογική της αγοράς πρέπει να συμβαδίζει με τη λογική της κοινωνικής αλληλεγγύης.

γ' Ασφάλεια για όλους. Και φυσικά δεν εννοώ μόνο προάσπιση των ατομικών δικαιωμάτων του ανθρώπου και την προστασία της ζωής του, της ακεραιότητας και της περιουσίας του. Εννοώ, επιπρόσθετα και κυρίως, την ακώλυτη και ισότιμη πρόσβασή του στις υπηρεσίες εκπαίδευσης και υγείας, καθώς και την εξασφάλιση απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης. Και αυτά, χωρίς διακρίσεις φύλου ή άλλων μορφών αποκλεισμούς. Στο κέντρο του ενδιαφέροντος ο άνθρωπος, ο πολίτης.

δ' Συνθήκες ελεύθερης πολιτισμικής έκφρασης απέναντι στην καθοδηγούμενη ομοιομορφία. Ανοχή και σεβασμός στη διαφορετικότητα. Άρνηση της μονολιθικής, αυθεντικής, υποκριτικής και επιλεκτικής άποψης για το άσεμνο, το ανήθικο, το σκανδαλοθηρικό. Συχνά το διαφορετικό βαπτίζεται εχθρικό και επικίνδυνο.

ε' Η προοδευτική διακυβέρνηση ευνοεί τη θεσμική ενίσχυση και οικοδόμηση μιας νέας διεθνούς κοινότητας, στηριζόμενης στις αξίες της κοινωνικής ασφάλειας, αλληλεγγύης, δικαιοσύνης. Μιας διεθνούς κοινότητας που πρώτο της μέλημα θα είναι η ειρήνη ανάμεσα στους λαούς και η συνεργασία τους για την ευημερία των πολιτών.

στ' Πιλότος στην κατεύθυνση αυτή είναι η συναρπαστική πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, ένα πείραμα, μια περιπέτεια που ξεκίνησε πριν πενήντα και πλέον χρόνια, για να ενιαιοποιήσει την αγορά των κρατών - μελών, συντονίζοντας πολιτικές και στόχους στο οικονομικό πεδίο, και με την πάροδο του χρόνου καλύπτει θέματα κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής, αναζητά μέτρα ενίσχυσης της απασχόλησης, προστατεύει τον καταναλωτή, επιβάλλει κανόνες διαφάνειας και υγιούς ανταγωνισμού, εγγυάται τα εξωτερικά σύνορα,

προϋποθέτει την ύπαρξη κράτους δικαίου για την εισδοχή νέων μελών, προωθεί τη διεθνή συνεργασία. Αύριο, η Ε.Ε. θα θωρακισθεί με το δικό της Σύνταγμα, και τα 450 εκ. πολιτών των 25 κρατών - μελών της θα απολαύσουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα και συνείδηση, διατηρώντας την εθνική πολιτισμική τους ποικιλομορφία.

Άλλο ερώτημα: Από ποιους ασκείται η προοδευτική διακυβέρνηση;

Μα, φυσικά, από όλους τους πολίτες, χωρίς εξαιρέσεις και διακρίσεις, αποκλεισμούς και περιορισμούς.

Με τους θεσμούς, τις δομές και τα όργανα που προβλέπονται από τους καταστατικούς χάρτες και τους κανόνες δικαίου. Με βάση τη δημοκρατική αρχή, με έρεισμα τη νομιμοποίηση κάθε εξουσίας από τους κυρίαρχους πολίτες. Κανόνες θεσπισμένοι από όλους για όλους.

Προοδευτική διακυβέρνηση στην οικογένεια, στο δήμο, στο σωματείο, στο κράτος, στην Ευρώπη, στον κόσμο.

Στην προοδευτική διακυβέρνηση κυβερνώντες και κυβερνώμενοι, διοικούντες και διοικούμενοι, είναι οι ίδιοι, μπορούν να εναλλάσσονται, έχουν κοινούς στόχους και κοινά μέσα.

Θα πω και μερικά αυτονόητα, διότι συχνά, τα αυτονόητα χρειάζονται υπογράμμιση.

Όσοι ασκούν προοδευτική διακυβέρνηση πρέπει να διακρίνονται για κάποιες ιδιότητες και να διαπνέονται από κάποιες αρχές.

Αναφέρω, ενδεικτικά, την εντιμότητα. Να ρίχνουν τον αξιωματούχο μ' ένα άδειο τσουβάλι σ' ένα πηγάδι γεμάτο λίρες - συγνώμη ευρώ - και αυτός να ανασύρεται με άδειο το τσουβάλι και ένα ευρώ που βρέθηκε στην τσέπη του να το ξαναρίχνει στο πηγάδι. Για την εντιμότητα του αξιωματούχου και των περί αυτόν δεν πρέπει να ακούγεται λέξη, δεν πρέπει να αιωρείται ίχνος καπνού, δεν πρέπει να κυκλοφορεί μυίγα στο σπαθί του.

Αναφέρω, ενδεικτικά, τη μηδενική ανοχή στη διαφθορά. Θα το επαναλαμβάνω κουραστικά. Και το πιο αυστηρό και αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς δεν επαρκεί για την εξάλειψη ή τον περιορισμό του πανταχού και πάντοτε παρόντος αυτού φαινομένου, όσο δεν κυριαρχεί στην κοινωνία και στους κοινωνούς η μηδενική ανοχή στο φαινόμενο.

Και επειδή αυτό το καταλυτικό στοιχείο είναι ουτοπικό να απαιτηθεί από όλους, τουλάχιστον ως απαιτείται για τους κυβερνώντες.

Αναφέρω, ενδεικτικά, την προσοχή απέναντι στην αλαζονεία, στην υπεροψία, στο καβάλημα του καλαμιού, που μπορεί να οδηγήσει στη βίαιη αφίππευση του καβαλάρη, ίσως όμως και στη διάχυση της ιδιότητας και σε άλλους, με καταστροφικές συνέπειες για τη διακυβέρνηση.

Αναφέρω, ενδεικτικά, την προσοχή απέναντι στην καθεστωτική αντίληψη.

Η διακυβέρνηση είναι παροχή υπηρεσίας από αυτούς που μπορούν και θέλουν να την παράσχουν και όχι απονομή αδιατίμητου επάθλου σε νικητές.

Τέλος, **αναφέρω, επίσης ενδεικτικά, την προσοχή στην κυριαρχία προσωπικών στρατηγικών σε βάρος της μιας και ενιαίας στρατηγικής, την προσοχή στην υπηρέτηση της παρα και μικρο-πολιτικής σε βάρος της πολιτικής.**

Άλλο ερώτημα:

Πώς το περιεχόμενο και ο στόχος της προοδευτικής διακυβέρνησης μετουσιώνεται σε πράξη, σε αποτέλεσμα; Μα, φυσικά, με τον εκσυγχρονισμό και τη μεταρρύθμιση, με την πνοή και τον αέρα του, με την πίστη σ' αυτόν και στην αυτοπεποίθηση που γεννά.

Ο εκσυγχρονισμός είναι ο πυρήνας και το εργαλείο της προοδευτικής διακυβέρνησης.

Οφείλουμε, ωστόσο, να γνωρίζουμε ότι ο εκσυγχρονισμός δεν διατάσσεται, δεν επιβάλλεται δια ροπάλου, δεν προκύπτει από μάγια ή δεήσεις. Δεν αγραναπαύεται, αλλ' αγρυπνά. Παρακολουθεί και παρεμβαίνει. Προωθεί αλλαγές στους θεσμούς, στις δομές, στις νοοτροπίες. Συνδυάζει το ασίγαστο πάθος του νέου με τον ώριμο σχεδιασμό του γνώστη. Δεν περιορίζεται στο επίπεδο της πολιτείας. Εμπνέει, πείθει και εξοπλίζει τον κάθε άνθρωπο και πολίτη, ώστε να γίνει και αυτός συνεργός και συνυπεύθυνος στη διαχείριση των κοινών, συμπρωταγωνιστής και συνεγγυητής της πορείας, φορέας ο ίδιος του εκσυγχρονισμού, συμμετοχος στην κοινωνική ευθύνη. Η κοινωνία, για να είναι ισχυρή, χρειάζεται τους κοινωνούς στην πρώτη γραμμή.

Ο εκσυγχρονισμός και η μεταρρύθμιση δεν είναι πολιορκητικός κριός και δεν σηκώνει πολεμικές ιαχές, γιουρούσια ή λαϊκούς αγωνιστές. Αυτό το έμαθαν και οι ποδοσφαιριστές, οι οποίοι ξέρουν πια ότι το τόπι στο διχτάκι μπαίνει με σχέδιο, με κομπίνα αν θέλετε.

Αν πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού, τότε η μεταρρυθμιστική πρωτοβουλία πρέπει να διαμορφώνει το εφικτό όσο γίνεται πιο κοντά στο στόχο. **Έστω, ένα βήμα δεξιά, δύο αριστερά, πάντοτε μπροστά.**

Η μεταρρυθμιστική προσπάθεια ως εργαλείο της προοδευτικής διακυβέρνησης διέπεται από αρχές και κανόνες.

Αναφέρω, ενδεικτικά, την ανάγκη ακριβούς εντοπισμού και προσδιορισμού του προβλήματος. Η ασφαλής διάγνωση της παθολογίας συνιστά εγγύηση για την αναζήτηση της προσφορότερης θεραπείας.

Αναφέρω, ενδεικτικά, την ανάγκη εξήγησης γιατί είναι αναγκαία η μεταρρυθμιστική πρωτοβουλία της πολιτείας, ποιες είναι οι εναλλακτικές λύσεις και πώς επωφελούνται πολλοί και ποιοι. Με άλλα λόγια, διαφανής αξιολόγηση του κόστους και του οφέλους.

Αναφέρω, ενδεικτικά, **την ευελιξία**, τη διαρκή προσαρμογή και μικροαλλαγές στο σχέδιο που δεν ακυρώνουν το στόχο.

Αναφέρω, ενδεικτικά, **την επιλογή του κατάλληλου χρόνου παρέμβασης και των συμμαχιών**, τη διαμόρφωση ευνοϊκών συσχετισμών και το σχεδιασμό αντιμετώπισης αντιδράσεων.

Διάλογος με ατζέντα με αρχή και τέλος, με αντιπαλότητες και συγκρούσεις, χωρίς αδιέξοδες και ατέρμονες συζητήσεις.

Συνοπτικά, αποτύπωση του προβλήματος και σχέδιο επίλυσής του, ευελιξία, αλλά και σταθερότητα στόχου, υπομονή και επιμονή, πλειάδα μέσων στη φάρετρα, συμμαχίες, σαφής ιδεολογία και προσανατολισμός, ευνοϊκή συγκυρία, δυναμική, ψύχραιμος ενθουσιασμός, πίστη στο εγχείρημα, μετριοπάθεια, αίσθηση του μέτρου, ανοιχτό πνεύμα, χαμηλοί τόνοι. Μεταρρύθμιση στην ώρα της, ούτε αργά, ούτε νωρίς. **Αντί καθόλου βήματα, καλύτερα λίγα βήματα στη σωστή κατεύθυνση.** Είναι τα κλειδιά επιτυχίας της μεταρρύθμισης για την προοδευτική διακυβέρνηση.

Όμως, η μεταρρύθμιση πρέπει να διαπνέεται από **μία φιλοσοφία, μια κεντρική ιδέα πρωτοβουλιών**, που εντάσσονται σε ευρύτερο και οραματικό στόχο, που υπερβαίνει τις αντιθέσεις.

Η μεταρρύθμιση έχει την ηθική της, δηλ. στήριζεται σε αξίες και αρχές, όπως η ισότητα των ευκαιριών, το κοινό συμφέρον, η ωφέλεια για τους πολλούς και κυρίως τους αδύνατους, ο σεβασμός στους δημοκρατικούς θεσμούς και στα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα. Ηθική που δεν κραδαίνει ρόπαλα και δεν υποκρύπτει ιδιοτελή κίνητρα, όπως «φύγε σύ, νάλθω εγώ».

Το μεταρρυθμιστικό πνεύμα πρέπει να διακρίνεται από συνέπεια. Δεν νοείται επιλεκτική μεταρρύθμιση. Κανόνες για όλους και για όλα, καθαρές σχέσεις και διαφάνεια.

Κυρίες και κύριοι,

Οι πολιτικές παρατάξεις, αλλά και οι κατ' ιδίαν πολιτικοί, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού μέσω του εντυπωσιασμού χρησιμοποιούν αυτάρεσκα λέξεις που ασκούν γοητεία στα ακροατήρια, όπως μεταρρύθμιση, αναβάθμιση, αναμόρφωση, αναδιοργάνωση, ανανέωση, αλλαγή, εκσυγχρονισμός. Κάτω από τα σεντόνια των λέξεων συχνά υπάρχει κενό.

Αρκετοί χρησιμοποιούν και τις λέξεις «άλλο» και «νέο», επιμελώς διατηρώντας το περιεχόμενο ως επτασφράγιστο μυστικό. Και όλα αυτά με δήθεν στόχο την έξοδο από κρίσεις, πραγματικές ή εικονικές, τη θεραπεία παθολογικών καταστάσεων, και περαιτέρω προσδοκία την πρόοδο, την ευημερία και το γενικό καλό. Σε άλλη μου ομιλία, χρησιμοποιώντας φράση φίλου, με την άδειά του, αποκάλεσα τη μεταρρύθμιση **ομηρική Πηνελόπη του πολιτικού λεξιλογίου**. Στην πόρτα της ουρά οι ακατάλληλοι και ψευδεπίγραφοι μνηστήρες.

Πολλές μεταρρυθμίσεις εξαγγέλλονται χωρίς ποτέ να προωθούνται. Πολύς κόσμος πιστεύει εύλογα ότι έχουν εφαρμοσθεί. Άλλες μεταρρυθμίσεις επαγγέλλονται ότι θα φέρουν τα πάνω κάτω και διαψεύδονται. Οι θησαυροί αποδεικνύονται άνθρακες. Οι καλές προθέσεις πνίγονται στο βάλτο της πραγματικότητας. Πρόκειται για απάτες και αυταπάτες. Απατηλό είναι το σύνθημα «επανίδρυση του κράτους», λες και τόσες επιτυχίες έλαβαν χώρα από και σε άλλο κράτος.

Ο αληθινός μεταρρυθμιστής ξέρει ότι εργάζεται για την κοινωνία, αλλά και ότι χρειάζεται την κοινωνία όσο τον χρειάζεται κι αυτή.

Άλλο ερώτημα:

Ποιος ή ποιοι είναι οι εχθροί, οι αντίπαλοι της προοδευτικής διακυβέρνησης;

Ένας εχθρός είναι ο δογματισμός.

Η διολίσθηση σ' αυτόν απαξιώνει τον προοδευτικό μεταρρυθμιστή και ακυρώνει την προσπάθειά του. Η μεταρρύθμιση προωθείται για το συμφέρον της

κοινωνίας και όχι για την ικανοποίηση της αυταρέσκειας του μεταρρυθμιστή.

Η άκριτη εμμονή στην ορθοδοξία κάποιας πίστης ή ιδεολογίας ακυρώνει το περιεχόμενο. Το κλειδί της απόλυτης αλήθειας δεν είναι στα χέρια κανενός.

Κύριος αντίπαλος της προοδευτικής διακυβέρνησης είναι ο συντηρητισμός.

Συντηρητισμός είναι η άγνοια, η παραπληροφόρηση κι ο συντεχνιασμός. Είναι η αδιαφορία, η κατεστημένη αδράνεια και η βολική διαχείριση της στασιμότητας. Είναι η υποταγή της κοινωνίας στα συμφέροντα των λίγων. Κάθε φορά και κάποιων άλλων «λίγων». Συντηρητισμός είναι ο δισταγμός, η αναποφασιστικότητα κι η αναβλητικότητα. Ο συντηρητισμός είναι φραγμός στην πρόοδο και στην εξέλιξη, ως κλώνος και φάντασμα του στατικού παρελθόντος. «Συντηρητικός είναι ο άνθρωπος που κάθεται και σκέπτεται, κυρίως όμως κάθεται», όπως είπε ο Woodrow Wilson. Και ο Leo Calvin Rosten έγραψε ότι «συντηρητικός είναι εκείνος που θαυμάζει τους επαναστάτες εκατό τουλάχιστον χρόνια μετά το θάνατό τους». Στην Ελλάδα, η συντηρητική πολιτική ηγεσία αναγνωρίζει τους επαναστάτες εν ζωή τους.

Όμως ποτέ ο συντηρητισμός δεν κατορθώνει να ματαιώσει οριστικά την πρόοδο. Η πραγματική μεταρρύθμιση καθίσταται αναγκαία, χρήσιμη ή και πιεστική. Όλα ρέουν για να θυμηθούμε τον Ηράκλειτο και ίσως μόνο το γιασεμί στο στίχο του Σεφέρη μένει πάντοτε λευκό, είτε βραδιάζει είτε φέγγει. Από τις προσωπικές έως τις διεθνείς σχέσεις, τίποτε δεν μένει για πάντα το ίδιο, όλα αναθεωρούνται, όλα μεταρρυθμίζονται.

Δεν απορρίπτω την παράδοση, αρκεί να μην αγκυλώνει την πρόοδο.

Κυρίες και κύριοι,

Η προοδευτική διακυβέρνηση και η μεταρρύθμιση χρειάζονται την ψυχή μας. Ο εκσυγχρονισμός δεν κουράζεται ποτέ, δεν καταθέτει τα όπλα. Από τη

φύση του έχει διάρκεια. Η πνοή του ανανεώνεται γιατί εμπνέεται από την πίστη στη διαρκή πρόοδο για την ευημερία και από την αυτοπεποίθηση ότι χωρίς αυτόν η πρόοδος είναι ανέφικτη.

Η διακυβέρνηση για να είναι καλή και να έχει μέλλον πρέπει να είναι προοδευτική. Δεν γίνεται αλλιώς, είναι μονόδρομος. Μείζονα διακυβεύματα, όπως η τρομοκρατία, περιορίζουν το ρόλο των πολιτών, δυσχεραίνοντας την προοδευτική διακυβέρνηση, το μέλλον της οποίας εξαρτάται από το μέλλον της παγκόσμιας διακυβέρνησης. Αν αυτή περιέλθει σε συνθήκες far west στην πλανητική αυτοκρατορία, το μέλλον θα είναι ζοφερό. Αν επικρατήσει η λογική της διεθνούς συνεργασίας και συναπόφασης και η αρχή της αναλογικότητας, μπορούμε να ελπίζουμε. Γι αυτό, ένας λόγος παραπάνω, στην εξουσία πρέπει να βρίσκονται δυνάμεις που ειλικρινώς και αποδεδειγμένα υπηρετούν το μοντέλο της προοδευτικής διακυβέρνησης. Και ας είναι δυνάμεις από την ίδια παράταξη, αρκεί να παράγονται ανεξάντλητα ιδέες, να λύνονται προβλήματα, να υλοποιούνται στόχοι, να ανανεώνεται το προσωπικό. Όποιος στοχάζεται και σχεδιάζει, μπορεί να αναστοχάζεται και να ανασχεδιάζει. Ίχνος αντιδημοκρατικότητας δεν περιέχεται στη διαρκή επιλογή των ίδιων δυνάμεων.

Η προοδευτική διακυβέρνηση στην Ελλάδα έχει ήδη γράψει θεαματική ιστορία ολίγων ετών, μέσα στα οποία διήνυσε αποστάσεις τεράστιες, με σχέδιο, με όραμα, με στόχο, με θέληση, με αυτοπεποίθηση. Αποδείχθηκε ότι η ιστορία συνεχίζεται να γράφεται και ότι η πολιτική, σε πείσμα κάθε προσπάθειας απαξίωσής της από τα μέσα και από τα έξω, θα συνεχίσει να πρωταγωνιστεί.

Όπως θα πρωταγωνιστεί και ο ΟΠΕΚ, ο οποίος στα ίδια πλούσια σε εκσυγχρονισμό χρόνια αποτέλεσε μια δεσπόζουσα δεξαμενή ιδεών και προβληματισμού, δεξαμενή που παρήγαγε στελέχη που έκαναν και κάνουν τον εκσυγχρονισμό πράξη, με πρώτο τον Κώστα Σημίτη, που και αυτός, σαν τον

εκσυγχρονισμό, θα είναι διαρκώς παρών, νικητής και εμπνευστής μας.

Η Ελλάδα θα ολοκληρώσει και θα κατοχυρώσει την αλλαγή των όρων της ύπαρξής της στο σύγχρονο κόσμο και δεν θα προχωρήσει στο αύριο με τους φόβους, τα συμπλέγματα και τις αδυναμίες του χθές.